

## Valtuustokysymys koulujen sijaisjärjestelyistä

Valtuustokysymys koulujen sijaisjärjestelyistä Opettajat ovat monista täysin ymmärrettävistä syistä poissa työstään: sairastumiset, koulutukset, perhevapaat ja muut elämäntilanteet kuuluvat työelämään. Oppilaalla sen sijaan on joka päivä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta. Tässä syntyy jännite, jossa sijaisjärjestelyiden on toimittava sekä käytännöllisesti että laadukkaasti. Tilanteessa on tällä hetkellä sekä toiminnallisia että laadullisia pulmia.

Espoossa useissa kouluissa opettajien sijaisjärjestelyissä on käytössä WhatsApp-kanava, jonne sijaisiksi haluavat voivat liittyä. Käytännössä järjestely toimii siten, että aamulla kanavaan ilmestyy tieto avoimesta sijaisuudesta ja nopeimmin ilmoittautunut saa tehtävän. Tämä voi olla rehtorille hallinnollisesti kevyt ratkaisu, mutta jos opettaja on poissa useamman päivän, saattaa jokaiselle päivälle valikoitua eri sijainen. Tällöin jatkuvuutta ei synny oppilaille eikä sijaisuutta hoitavalle opettajalle.

Pidempiaikainen sijaisuus mahdollistaisi sen, että sijainen voisi aidosti paneutua tehtäväänsä. Ensimmäinen päivä on lähes aina lennosta tilanteeseen hyppäämistä ja uusien oppilaiden kohtaamista. Vasta sen jälkeen työ alkaa sujua suunnitelmallisemmin ja oppilaiden oppimista tukevalla tavalla.

Pätevän, opettajankoulutuksen saaneen opettajan näkökulmasta järjestelmä voi myös osoittautua hyvin haastavaksi, sillä se ei näyttäisi millään tavalla huomioivan opettajan kelpoisuutta. Ainoastaan nopeus ratkaisee. Tämä ei ole laadun näkökulmasta ongelmatonta.

Laadullinen haaste liittyy myös siihen, mitä sijaisuuden aikana tosiasiallisesti tehdään. Sijaisopettajat turvautuvat toisinaan, valitettavasti joskus myös tekijänoikeuslain vastaisesti, erilaisten elokuvien katseluun ajankuluna. Tämä ei edistä oppimista eikä täytä opetussuunnitelman tavoitteita tai tekijänoikeusvaatimuksia.

Asia olisi kuitenkin suhteellisen helposti ratkaistavissa. Esimerkiksi kunnallisesti voitaisiin laatia ja varata kullekin luokka-asteelle valmiita, opetussuunnitelmaan perustuvia kertaavia materiaaleja: lukutehtäviä, matematiikan perusasioiden harjoittelua, kielten keskeisten rakenteiden ja sanaston kertausta. Näin sijaisella olisi heti käytössään pedagogisesti perusteltu ja lainmukainen työkalupakki, joka tukee oppilaiden oppimista myös poikkeustilanteessa.

Kertaava, opetussuunnitelmaan perustuva työskentely sijaisuuksien aikana ei olisi ainoastaan käytännöllinen ratkaisu arjen tilanteisiin, vaan se tukisi myös laajempaa koulutuspoliittista tavoitetta. Nykyisen hallituksen ajaman osaamistakuun keskeinen ajatus on, että jokainen oppilas saavuttaa riittävän perustaitotason edetäkseen vuosiluokalta toiselle. Sijaisuuksien aikana toteutettu suunnitelmallinen, keskeisiä taitoja vahvistava opetus voisi osaltaan ehkäistä oppimisvajetta ja tukea osaamistakuun toteutumista käytännön tasolla.

Lopulta kysymys on oppilaan oikeudesta saada opetussuunnitelman mukaista opetusta jokaisena koulupäivänä, myös silloin, kun oma opettaja on poissa.

Me allekirjoittaneet valtuutetut kysymme:

1. Miten Espoossa seurataan opettajien poissaoloja ja sijaisjärjestelyjä kaupungin tasolla?
  - Millä tavoin kaupunki seuraa sijaisuuksien kestoa, toistuvuutta ja jatkuvuutta oppilasryhmissä?
  - Miten sijaisjärjestelyissä on huomioitu oppilaiden etu ja opetuksen pedagoginen jatkuvuus?
2. Miten sijaisjärjestelyt saataisiin paremmin huomioimaan opettajan pätevyys ja kelpoisuus?
  - Onko nykyisessä käytännössä mekanismeja, joilla varmistetaan kelpoisten opettajien ensisijaisuus?

- Mihin toimiin opetustoimi on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä taatakseen, että sijaisuuksien aikana toteutuu opetussuunnitelman mukainen opetus?

3. Miten kaupunki varmistaa sijaisuuksien pedagogisen laadun?

- Onko kouluilla käytössään yhteisiä, opetussuunnitelmaan perustuvia varamateriaaleja sijaisuuksia varten?
- Miten varmistetaan, että sijaisuuksien aikana ei turvauduta opetussuunnitelman vastaisiin tai tekijänoikeuslain näkökulmasta ongelmallisiin käytäntöihin?

Espoossa 23.2.2026 Mia Nores

Vanhanen Joel

Laakso Mikko

Juuti Sini

Paldanius Martti

Lindholm Julia

Vehmanen Emma-Stina

Malkamäki Marianna

Markkula Markku

Elo Simon

Miettinen Anja

Ahonen Emmi

Hukari Hanna

Blomqvist-Kakko Minea

Laiho Mia

Peltoniemi Noora

Keisteri-Sipilä Elli

Morbin Petra

Laakso Ville

Halkosaari Tommi

Puntila Päivi

Nevanlinna Risto

Sielo Susanna

Mäkäräinen Karoliina

Kerola Hannele

Manneh Petra

Stenholm Elena

Juvonen Arja

Järvenpää Kaarina

Limnell Jarno

Sammallahti Tere